

TÉMÁK

Tartalomjegyzék

Elvárt, kívánatos nevelési-oktatási eredmények	2
1.1. Átfogó kérdések.....	2
1.2. A gyermekek, tanulók előrehaladása az intézményrendszerben	2
1.3. A nevelés jellege, bizonyos részterületei, szinterei.....	2
Jó kormányzás	2
2.2. Az oktatás kormányzásának alapelve	3
2.3. A kormányzás kiemelt kérdései	3
2.4. Oktatásfinanszírozás	4
Tartalmi szabályozás	4
3.1. A tartalmi szabályozás átfogó kérdései.....	4
3.2. A tartalmi szabályozás területei	4
3.3. Műveltségi területi, tantárgyi nevelés kérdései	4
3.4. A tartalmi szabályozást befolyásoló tényezők	5
3.5. A tartalmi szabályozás konkrét megvalósulása az intézményekben	5
3.6. Kritikus szemléleti kérdések.....	5
Intézményi minőségirányítás és rendszerszintű minőségértékelés	5
4.1. Az intézményi minőség és a rendszerszintű minőségértékelés átfogó kérdései	5
4.2. Az intézményértékelés rendszere.....	6
4.3. Az intézményi minőség, minőségértékelés területei	6
4.4. Az intézmény minőségének egyik leginkább meghatározó eleme: az együttműködések rendszere	6
4.5. Az intézményi minőséget és minőségértékelést befolyásoló tényezők	6
Pedagógusok és a közoktatás további szakmai szereplői.....	7
5.1. A pedagógusok minőségével kapcsolatos átfogó kérdések.....	7
5.2. Pedagógusképzés	7
5.3. A pedagógusok szakmai helyzetének jellemzői.....	7
5.4. A pedagógusok társadalmi helyzete, előmenetel, életpálya	7
5.5. Pedagógus kompetenciák, tulajdonságok.....	7
5.6. A pedagógus munkájának értékelése, a pedagógusokkal szembeni elvárások, a pályaalakalmasság kérdései	8
5.7. Közoktatás további szakmai szereplői	8
Szakképzés a közoktatásban, a közoktatás és a munka világa.....	8
Méltányosság.....	8
7.1. A méltányosság kezelésének elvi kérdései	8
7.2. A méltányosság főbb kérdései	9
Fejlesztéspolitika, értékmegőrzés és modernizáció	9
8.1. Alapelvek.....	9
8.2. A modernizáció területei.....	9
8.3. A modernizáció problémái.....	10
Együttműködés, tudás- és tapasztalatcserék a közoktatásban érintett csoportok között	10
Diákszerep, diákrészvétel, netgeneráció	10

Elvárt, kívánatos nevelési-oktatási eredmények

Előrehaladásra, részvételre, személyiségfejlődésre és tanulási eredményekre (kompetenciákra) vonatkozó célok, tehetségnevelés.

1.1. Átfogó kérdések

- Az oktatás célja, célrendszere Magyarországon (célképzés)
- Nevelés, tanulás, közoktatás eredményessége, az eredményesség kritériumai
- A társadalmi hatások és az intézmény: A tudás leértékelődése

1.2. A gyermekek, tanulók előrehaladása az intézményrendszerben

- Tankötelezettség
- A gyerek nevelési, tanulási útjának kritikus pontjai
- Az iskoláskor előtti nevelés sajátosságai: az óvodai tanulás sajátosságai
- Óvoda-iskola átmenet
- Továbbtanulás

1.3. A nevelés jellege, bizonyos részterületei, színterei

- Személyiségközpontú oktatás-nevelés
- Az intézmény nevelési feladatai: szocializációs feladatok
- Rejtett tanterv
- Gyermeki, tanulói motiváció
- Tehetséggondozás
- Ideológiai nevelés? (kötelező vs választható)
- Verseny és/vagy együttműködés
- A nevelés színterei: intézmény, család, média, helyi társadalom, kortárs csoportok, családközpontú intervenciós megoldások
- A rejtett analfabetizmus felszámolása
- Kompetenciafejlesztés
 - o Kulcskompetenciák fejlesztése
 - o Kooperativitás
 - o Állampolgári kompetenciák, demokráciára nevelés (ideológiai háttere, identitástudat), Demokratikus politikai kultúrára nevelés
 - o Kritikai gondolkodás
 - o Szociális kompetenciák
 - o Önálló tanulás, tanulási módszerek, LLL
 - o Új kulturális kihívások – web2, új médiaközeg, interaktivitás, vizualitás

Jó kormányzás

Az oktatás kormányzásának szerkezete és módja, intézmények tulajdonosi szerkezete, az egyes kulcsfontosságú (a többi alrendszer működtetését meghatározó) kormányzási eszközök, mint például az irányítás és finanszírozás

2.1. Oktatáspolitikai feladatok

- Állapotfelmérés (mi van most?)
- Értékmegőrzésre és új értékekre épülő oktatáspolitikai koncepció (külföldi minták tanulmányozásával is), nevelést, tanulást, tanítást segítő, kivitelezhető stratégiák

- Civil és szakmai szervezetekkel való egyeztetés az oktatáspolitikában
- Az oktatáspolitikát civil kontrollja a médiában és a közéletben
- Közoktatáspolitikát a médiában (tájékoztatás, problématerülettel való foglalkozás)

2.2. Az oktatás kormányzásának alapelve

- Bizonyítékokon alapuló oktatáskormányzás
- A nevelés, tanulás, a közoktatás eredményességének értelmezése az oktatás rendszerének egészében
- A társadalom elvárásainak tisztázása az oktatási rendszer egyes szintjeivel és azok szereplőivel szemben
- Az oktatás célja, célrendszere Magyarországon (célképzés)
- Szabad intézményválasztás
- Szolgáltatás vagy szolgálat?
- Intézményi autonómia, pedagógiai szabadság, centralizáció és decentralizáció
- Jogok, kötelezettségek
- Közigazgatás és tanügyigazgatás kapcsolata, a közoktatás irányításának minősége
- Európai dimenzió az oktatásban: lisszaboni stratégia, Eu 2020
- Verseny és/vagy együttműködés az oktatás rendszerének egészében

2.3. A kormányzás kiemelt kérdései

- Kik az intézmény? Intézményfenntartás és működtetés, szubszidiaritás az oktatás rendszerében, feladat- és felelősségmegosztás a közoktatásban (állam - fenntartó - intézmény)
- Intézményszerkezet, intézményrendszer, egységesség és differenciáltság, a komprehenzív iskolarendszer intézményrendszer lehetősége
- Autonómiát, innovációt, ellenőrzést és értékelést támogató alrendszerek, a közigazgatás és a tanügyigazgatás kapcsolata, szakmai felügyelet, szakfelügyelet, szaktanácsadás, az intézmények és a pedagógusok munkájának értékelése
- Mérési rendszerek az oktatásban (a közoktatás kormányzásának feladatai)
- Fejlesztéspolitikát
- A neveléstudományi kutatások támogatása
- Tankötelezettség
- A fiatalok 20%-a esélytelen a munkaerőpiacon
- Átjárhatóság
- Az intézmény depolitizálása
- Világnézeti-, ideológiai semlegesség
- Szektorsemlegesség az oktatásban, állami-, önkormányzati-, egyházi-, alapítványi-, magánintézmények kérdése
- Finanszírozás (ld. külön pontban is)
- A tanügyigazgatás kérdései
- Nevelési, tanulási szakaszok közötti átmenetek
- Óvoda-iskola átmenet
- Intézményi szervezetfejlesztés, hálózatok kiépítése, együttműködés
- Állami keretszámok meghatározása egyes intézménytípusokban
- A nevelési tanácsadás rendszere
- Intézménypszichológus hálózat

- Egész napos iskola - tartalmaz délutáni tevékenység a tanulók számára az iskolában és az iskolán kívül
- Esti iskola
- Kétnyelvű iskolák (jó gyakorlatok, finanszírozás), nyelvi előkészítő tanfolyamok
- Az oktatás-nevelés színtereinek az összehangolása

2.4. Oktatásfinanszírozás

- Az oktatásfinanszírozás módja
- Hatékonyság probléma
- Az oktatásfinanszírozás mértéke, az oktatás helye a költségvetésben
- Szektorsemlegesség a finanszírozásban
- Oktatásfinanszírozás: Pedagógus bérezés problémái

Tartalmi szabályozás

A közműveltség definiálása és szabályozásának módja, az egységes és minimális nevelési, tanulási célok rögzítésének módja (bemeneti/folyamat szabályozás és kimeneti szabályozás viszonya, egységes rendszere), a tartalmi szabályozók működését biztosító eszközök.

3.1. A tartalmi szabályozás átfogó kérdései

- A társadalom (nevelési, oktatási tartalmat érintő) elvárásai az oktatás rendszerével és egyes szereplőivel szemben
- Az oktatás célja, célrendszere Magyarországon (célképzés, kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés, ld. 1.3. is, a tudás leértékelődésének folyamata)
- Közműveltségi tartalmak, a kánon kérdése (a „nemzeti érték” hogyan épül be)
- Kimeneti-, bemeneti-, folyamatszabályozás
- A tartalmi szabályozás és az intézményszerkezet (intézményrendszer) összefüggése
- Intézményi autonómia és a pedagógus autonómiája, szakmai autonómia (tartalmi és módszertani szabadság, diverzitás)
- Világnézeti semlegesség: állami, egyházi intézmények
- Az intézmény (a nevelési, oktatási tartalom) politika- és ideológiamentessége
- Multikulturalitás (kisebbség/többség), tolerancia
- Értékmegőrzés és más kultúrák értékeinek beépítése
- Tartalmi szabályozás és a tudásfelfogás kapcsolata

3.2. A tartalmi szabályozás területei

- Tantervek: NAT, kerettantervek, helyi tantervek (a helyi tantervek vége), tantárgyak, óraszámok
- Vizsgarendszer
- Oktatási programok, programcsomagok, pedagógiai rendszer
- A tankönyvkiadás – választhatóság, egységesítés, tankönyvpolitika –
- Iskoláskor előtti nevelés sajátosságai, óvodai program

3.3. Műveltségi területi, tantárgyi nevelés kérdései

- Humán- és reáltantárgyak, falak közöttük
- Komplex tantárgyak (komplex képzés)
- Az idegen nyelvi oktatás: óraszám, eredményesség, az akkreditált nyelvvizsgarendszer helye, szerepe, bizonyítványok, nyelvi érettségi, a diploma megszerzésének függése a nyelvvizsgáktól, tantárgyak idegen nyelvű oktatása; külföldi filmek szinkronizálása, nyelvtanár hiány, NYEK, két tannyelvű iskolák
- Természettudományos nevelés
- Matematikai nevelés
- A matematika és a természettudományi tantárgyak kapcsolata
- Művészeti nevelés
- Társadalomtudományi nevelés
- Politikai kultúrára nevelés, állampolgári kompetenciák
- Ideológiai nevelés? (kötelező vs választható)
- Globalizációs ismeretek, fenntarthatóságra nevelés, XXI. századi kihívásokra való felkészítés
- Egészséges életmódra nevelés
- IKT

3.4. A tartalmi szabályozást befolyásoló tényezők

- Új kulturális kihívások – web2 , új médiaközeg, vizualitás
- Rejtett tanterv
- Munkaerőpiaci kereslet, életpálya
- Szakmódszertan állapota, szakmódszertani kutatások, a szakmódszertani tudás terjedése a rendszerben

3.5. A tartalmi szabályozás konkrét megvalósulása az intézményekben

- Intézményi szakaszok közötti átmenetek (benne az óvoda-iskola átmenet és a továbbtanulás is)
- Átjárhatóság
- Egész napos iskola - Tartalmas délutáni tevékenység a tanulók számára az iskolában és az iskolán kívül

3.6. Kritikus szemléleti kérdések

- Tudomány - áltudomány
- Tudásfelfogások és tartalomszabályozás

Intézményi minőségirányítás és rendszerszintű minőségértékelés

Az intézményi minőségirányítás és az ahhoz kapcsolódó közoktatási ágazati minőségértékelés (külső intézményértékelés, tanulói teljesítménymérés és vizsgarendszer, közoktatási információs rendszer) alapelvei, rendszerszintű működése

4.1. Az intézményi minőség és a rendszerszintű minőségértékelés átfogó kérdései

- A társadalom elvárásai az oktatás rendszerével és egyes szereplőivel szemben intézményi szinten

- Az oktatás célja, célrendszere Magyarországon (céltételezés)
- A közoktatás irányításának minősége, elvárt és számon kérhető hatások intézményi szinten
- Nevelés, tanulás, a közoktatás eredményessége intézményi szinten
- Szolgáltatás versus szolgálat
- Intézményi demokrácia (gyermek, szülő, pedagógus, helyi közösség), nyitott intézmény
- Pedagógusi és intézményi autonómia (jogok, köteleességek, hatáskörök)

4.2. Az intézményértékelés rendszere

- Koherens külső és belső értékelési rendszer
- Autonómiát, innovációt, ellenőrzést és értékelést támogató alrendszerek, a közigazgatás és a tanügyigazgatás kapcsolata, szakmai felügyelet, szakfelügyelet, szaktanácsadás, az intézmények és a pedagógusok munkájának értékelése
- Mérési rendszer

4.3. Az intézményi minőség, minőségértékelés területei

- Nevelést, tanulást, tanítást elősegítő hatásrendszer tervezése
- Módszertani kultúra, szakmódszertan (tanulva tanítás – tanítva tanulás)
- Az intézmény, a pedagógusok együttműködési rendszere (részletesen ld. külön a 4.4. pontban)
- Iskolai Intézményi demokrácia, demokratikus politikai kultúrára nevelés
- Jogok, kötelezettségek
- Intézményi szervezetfejlesztés, hálózatok kiépítése
- Iskolai Intézményi kommunikáció (diák, gyermek, szülő, pedagógus)

4.4. Az intézmény minőségének egyik leginkább meghatározó eleme: az együttműködések rendszere

- Az együttműködés kultúrája: gyermek, szülő, pedagógus, szülői részvétel, család és intézmény, családközpontú intervenciós megoldások, közös nyelv kialakítása, a rendszeres együttműködés fórumai
- Együttműködések, hálózatok, szakmai és civil egyeztetés: szakmaközi-, ágazatok közötti együttműködés (szociális, egészségügyi területekkel), oktatási területen belüli együttműködés, egyeztetés, közoktatási intézmények közötti kapcsolatok (hálózatépítés), pedagógusok együttműködése
- Nyitott intézmény és a demokratikus gyermeki részvétel
- Közösségi intézmény
- Konfliktuskezelés

4.5. Az intézményi minőséget és minőségértékelést befolyásoló tényezők

- Rejtett tanterv
- Intézményi autonómia és a pedagógus autonómiája (tartalmi és módszertani szabadság, diverzitás), szakmai autonómia (pedagógusé, intézményé)
- Az intézményvezetés stratégiai terve
- Az intézményvezető-, az intézményvezetés minősége (képzés, kiválasztás, továbbképzés)

Pedagógusok és a közoktatás további szakmai szereplői

A pedagógusok kívánatos szakmai kompetenciái, pedagógusok státusza és humánerőforrás gazdálkodás (egységes pedagógus politika)

5.1. A pedagógusok minőségével kapcsolatos átfogó kérdések

- Társadalmilag releváns elvárások az oktatási rendszer egyes szintjeivel és azok szereplőivel szemben: pedagógus
- Pedagóguspolitika (képzés, státusz, életpálya), az oktatáspolitikai pedagógusfelfogása
- A jó pedagógus
- A pedagógusszerep újragondolása

5.2. Pedagógusképzés

- Egyetemi, főiskolai képzés
- Alkalmasság, szűrés
- A képzés gyakorlati elemei
- Pedagógus-továbbképzés
- Pedagógusképzés: a képzők képzése

5.3. A pedagógusok szakmai helyzetének jellemzői

- A pedagógus munka minősége
- Szakmai autonómia, pedagógiai szabadság
- Jogok, köteleességek, hatáskörök

5.4. A pedagógusok társadalmi helyzete, előmenetel, életpálya

- A pedagógusok foglalkoztatása
- A pedagógus munka mennyisége
- Pedagógus leterheltség, egyenletes terhelés
- Pedagógusok jövedelme, bérrendezés
- A pedagógus értelmiségi lét támogatása
- A pedagógus társadalom szerveződése: hálózatok, klubok

5.5. Pedagógus kompetenciák, tulajdonságok

- A módszertani kultúra, a nevelés-tanítás-tanulás kultúrájának megújítása, szakmódszertan (tanulva tanítás – tanítva tanulás)
- Nevelést, tanulást, tanítást elősegítő hatásrendszer tervezése
- Differenciálás
- Progresszív pedagógiai módszerek napi jelenlétének garanciái
- Tanulásmódszertan, a tanulás tanítása
- Mérés, értékelés (tanulói teljesítmények)
- Foglalkozáson, tanórán és intézményen kívüli nevelés
- Világnézeti semlegesség
- Csoporton belüli konfliktuskezelés

- Pedagógus és család kapcsolata: családközpontú intervenciós megoldások, közös nyelv kialakítása
- Óvodai nevelés - sajátos pedagógiai kérdések

5.6. A pedagógus munkájának értékelése, a pedagógusokkal szembeni elvárások, a pályaaalkalmasság kérdései

- Pedagógus pályaaalkalmasság követelményeinek hiányosságai
- Kiválasztás a pedagógusképzésben
- Koherens, összehangolt külső és belső értékelési rendszerek
- Szakmai felügyelet, szaktanácsadás

5.7 Közoktatás további szakmai szereplői

- Iskolapszichológus, nevelési tanácsadó
- Pályatanácsadó
- Gyermekvédelmi szakember
- Pedagógiai asszisztens, szabadidő-szervező
- Szakoktató
- Egyéb

Szakképzés a közoktatásban, a közoktatás és a munka világa

- A szakképzés célja
- A szakképzés helye az iskolarendszerben
- Iskolai és felnőtt (iskolarendszeren kívüli) szakképzés
- Munkaerőpiac igényei a szakképzéssel és a közoktatással szemben
- Pályaorientáció, életpálya-építés
- A szakképzés gyakorlati része
- Iskolai szakképzés és szakmaszerkezet
- Az iskolai szakképzés tartalmi kérdései
- A szakiskolások speciális nevelési kérdései
- Speciális szakiskolák
- Az általános iskola szerepe

Méltányosság

Különböző hátránydimenziók mentén kimutatható nevelési, oktatási egyenlőtlenségek és azok mérséklését, megszüntetését szolgáló rendszer

7.1. A méltányosság kezelésének elvi kérdései

- Verseny és/vagy együttműködés
- A személyiségközpontúság mint alapelv
- A hátrányos helyzet fogalma
- Interkulturális nevelés, a liberális-, kompenzatorikus- és emancipatorikus megközelítések a magyar iskolarendszerben

- Multikulturalitás, identitástudat, többség és kisebbség viszonya
- Rejtett tanterv

7.2. A méltányosság főbb kérdései

- Szelekció, szelektív iskolarendszer, korai szelekció, „elitképzés”
- Együttnevelés, inklúzió, integráció, szélesebb körű előkészítés (célcsoport, befogadó közeg, tágabb környezet)
- Látens és manifeszt diszkrimináció az oktatásban, kirekesztés
- Szegregáció
- Társadalmi egyenlőtlenségek
- Az iskolát befejező fiatalok 20%-a esélytelen a munkaerőpiacon
- Területi egyenlőtlenségek
- Tehetségnevelés és esélyegyenlőtlenség
- SNI
- Részképességzavarok
- Komprehenzív intézményrendszer
- Differenciálás, korszerű módszerek alkalmazása
- Kompenzatív és preventív programok kidolgozása
- Szociális problémák intézményen belüli kezelése
- Szabad intézményválasztás
- Tankötelezettség
- Gyermeki, tanulói motiváció
- Továbbtanulás
- Felnőttoktatás és méltányosság, a felnőttoktatás kompenzációs szerepe az esélyegyenlőtlenségek csökkentésében

Fejlesztéspolitika, értékmegőrzés és modernizáció

Társadalmi, gazdasági és technológiai modernizációs kihívások, az ezekre választ adni képes közoktatási rendszer és fejlesztéspolitika

8.1. Alapelvek

- Hagyományokra építés és megújulás egyszerre
- Hazai és külföldi megoldások ismerete

8.2. A modernizáció területei

- Értékmegőrzésre és új értékekre épülő oktatáspolitikai koncepció (külföldi minták tanulmányozása), nevelést, tanulást, tanítást segítő, kivitelezhető stratégiák
- Koherens fejlesztéspolitika, felkészülés a „HEFOP-ok, TÁMOP-ok utáni világra”
- Neveléstudományi kutatások támogatása, a kutatás intézményrendszerének megújítása
- Nevelést, tanítást-tanulást elősegítő (támogató) hatásrendszer átgondolása, újratervezése
- Technológiai modernizáció, az infrastruktúra fejlesztése

- Szervezetfejlesztés (stratégiai fejlesztés)
- Az autonómiát és az innovációt támogató alrendszer (pedagógiai szakszolgálati rendszer modernizálása)

8.3 A modernizáció problémái

- Modernizációhoz szükséges intézmények, intézményrendszer hiánya

Együttműködés, tudás- és tapasztalatcserek a közoktatásban érintett csoportok között

A hatékony együttműködések minden együttműködő tag számára jelentős többletet (motiváció, információ, együttműködési képesség) eredményeznek. Munkacsoportunk arra szerveződött, hogy elősegítse azt, hogy magyar közoktatásban minél széleskörűbben és hatékonyabban realizálódjon ez a többlet, megteremtve ezzel a közoktatás tartós, érzékelhető fejlődésének az alapját.

1. Együttműködések elmélete (kutatások, elméletek)
2. Diagnosztika, mérés, értékelés, beavatkozás
3. Elméleti szakemberek-gyakorló pedagógusok együttműködései (kísérletek, innovációk)
 - pedagógusképzés (felkészítés a pedagógusi, tanulói együttműködésekre)
 - pedagógus-pedagógus együttműködések
 - szülő-iskola együttműködések
 - tanuló-tanuló együttműködések (differenciálódások, kooperációk)
 - internet kihasználásának lehetőségei

Diákszerep, diákrészvétel, netgeneráció